

Представљањем књиге Митрополита Јоаникија „Дух дише гдје хоће”, отворени шести „Дани Митрополита Амфилохија”



Представљањем књиге Архиепископа цетињског и Митрополита црногорско-приморског г. Јоаникија „Дух дише гдје хоће”, вечерас, 22. октобра 2026. године, у крипти Саборног храма Христовог Васкрсења у Подгорици, свечано је отворена шеста по реду манифестација „Дани Митрополита Амфилохија”.

О књизи су говорили протојереј Никола Пејовић, књижевник Будимир Дубак, проф. др Лидија Томић и издавач Радомир Уљаревић, док се на крају сабранима обратио и аутор, Митрополит црногорско-приморски г. Јоаникије. Вече је водила новинарка Радио Светигоре Оливера Балабан, а у програму су учествовали народни гуслар Максим Војводић и Дјечији хор „Свети апостол и јеванђелиста Марко” из Подгорице.

Поздрављајући архијереје, свештенство и госте, Оливера Балабан је подсјетила на дубок и неизбрисив траг који је Митрополит Амфилохије оставио у животу Митрополије црногорско-приморске, Српске православне цркве и цјелокупног православља. Представила је књигу Митрополита Јоаникија као сусрет књижевности и теологије, историјског памћења и духовног искуства, личног стваралачког дара и заједничког насљеђа.

Уводни дио програма посвећен је Његошевом завјету и капели на Ловћену, темама које заузимају значајно мјесто у књизи. Тим поводом приказан је спот за пјесму „Његошева капела”, за коју је стихове написао Митрополит Јоаникије, музику Драгана Д. Мирковић, а коју изводи хор „Богородице Тројеручице”.

Протојереј Никола Пејовић своје излагање је посветио богословском значењу наслова књиге, указујући на слободу и тајанственост дјеловања Духа Светога.

„Човјек је створен способан да прими Духа Светога и призван је да и сам постане сасуд Духа Светога. Дакле, по љубави Божјој човјек прима дарове Духа Светога, али их у слободи и истини чува и умножава”, истакао је протојереј Никола Пејовић.

Осврћући се на архијерејско служење Митрополита Јоаникија, говорио је о његовом доприносу обнови црквеног живота, културе, просвјете и науке. Подсјетио је на издавачку дјелатност „Свевића”, духовне и културне свечаности у Епархији будимљанско-никшићкој, књижевну награду „Извиискра Његошева”, као и на оснивање Гимназије „Свети Сава” у Подгорици.

„Сви они који буду с пажњом прелиставали и читали странице ове књиге и текстове у њој сусрешће се са дубином богословске мисли аутора, богатством његовог духовног искуства и ширином образовања, са изузетним познавањем српске историје, књижевности и културе”, поручио је протојереј Никола Пејовић.

Књижевник Будимир Дубак указао је на духовни континуитет архипастирског служења Митрополита Амфилохија и Митрополита Јоаникија. Повезујући нову књигу са ранијим дјелом „Свјетлост свијетли у тами“, оцијенио је да она представља наставак ауторовог преданог пастирског и стваралачког рада.

Посебну пажњу посветио је текстовима о Митрополиту Амфилохију, бесједи изговореној крај његовог одра и приступној бесједи Митрополита Јоаникија на устоличењу у Цетињском манастиру. У њима је препознао свједочанство о искушењима Цркве, али и тврдој Божијој вјери, о смирењу и духовном насљеђу.

„Отуда се може рећи да је књига Митрополита Јоаникија ‘Дух дише гдје хоће’, прије свега, посвећена дјелу ловћенског тајновидца Његоша и дјелу морачког јасновидца Амфилохија”, нагласио је Будимир Дубак.

Закључујући осврт на значај књиге, истакао је: „Ови радови, уз све остале сабране у њој, нову књигу Митрополита Јоаникија ‘Дух дише гдје хоће’ чине сасвим изузетном у нашој савременој теолошкој и књижевнокритичкој литератури.”

Проф. др Лидија Томић понудила је подробну анализу тематске и духовне структуре књиге, указујући на повезаност богословских, филозофских, књижевних и естетских промишљања. Нарочито је истакла ауторово тумачење Његошеве поетике свјетлости, молитвеног искуства и односа човјека према Богу.

„Митрополитово тумачење Његоша је свестрано, јер обухвата и теолошко, и књижевно, и поетско својство Његошевог погледа на свијет”, оцијенила је проф. Томић.

Говорећи о анализи лика игумана Стефана, исихастичком предању и симболици божанске свјетлости, указала је на ауторово умијеће да открије духовну дубину Његошевог пјесничког израза. Посебно се осврнула на тумачење Ловћенске капеле и Његошевог завјештања кроз теме жртве, љубави, страдања и васкрсења.

Према њеним ријечима, иако су текстови настајали различитим поводима, књига посједује јасно унутрашње јединство:

„Цјеловитост књиге говори да је ријеч о континуираном промишљању духовних, филозофских, поетских и метафизичких тема. Све заједно оне

имају пуноћу мисли о питањима Његошеве аутентичности, самосвојности и вишезначности, као и о особености његове духовности и поезије.”

Издавач Радомир Уљаревић истакао је да објављивање ове књиге за издавача представља посебну радост, будући да она повезује дубоко богословско искуство са културним и интелектуалним донетима савременог доба. Указао је на то да се текстови, настајали током три деценије и изговарани у различитим приликама, читају као складна цјелина.

„Његошологији књига доноси свјеж и ријетко досљедан приступ: читање Његоша изнутра, из православног мистичког предања, а не из историје идеја. Митрополитов језик, истовремено раскошан и сведен, носи ауторитет који се не намеће, него свједочи”, казао је Уљаревић.

У средиште свог излагања поставио је однос духовног искуства и пјесничке ријечи, наглашавајући да Митрополит Јоаникије Његошево стваралаштво сагледава из перспективе доживљене, искуствене вјере. Као једну од кључних нити књиге препознао је преображавање страдања у поезију, свједочанство и молитву.

„Наслов ‘Дух дише гдје хоће’ указује на слободу духа, а садржај књиге показује да се та слобода најјасније види тамо гдје је човјек најмање слободан — у страдању”, поручио је Уљаревић.

На крају вечери сабранима се обратио Митрополит Јоаникије, благодарећи свештенству, сарадницима и учесницима програма. Говорећи о Митрополиту Амфилохију као духовном оцу и вођи своје пастве, али и ствараоцу у области теологије и поезије, своју књигу је представио као скроман прилог његовом стваралачком завјештању.

„Митрополит нам је, као велики стваралац и у сфери духа, као духовни отац, као духовни вођа своје пастве, али и у сфери теологије и поезије, оставио то завјештање стварања. И ову моју књигу желио сам да приложим том његовом завјештању”, казао је Митрополит Јоаникије.

Подсјетио је да духовне и културне свечаности приређиване у оквиру манифестације свједоче о трајном присуству Митрополита Амфилохија у животу његове пастве и о његовом молитвеном заступништву. Позвао је вјерни народ да се и наредних дана сабира око блаженог спомена свог архипастира, посебно на Светој литургији и помену поводом шесте годишњице његовог упокојења.

Манифестација „Дани Митрополита Амфилохија“, у организацији Митрополије црногорско-приморске, трајаће до 31. октобра у Подгорици и на Цетињу. Програм ће обухватити представљање књиге „Животи светих Православне цркве у Пољској“ 28. октобра, постављање Часног крста и освећење земљишта за изградњу Храма Светог Василија Острошког на Конику 29. октобра, као и вече, истог дана, посвећено блаженопочившим архијерејима Анастасију и Амфилохију.

На шесту годишњицу упокојења Митрополита Амфилохија, 30. октобра, у Саборном храму Христовог Васкрсења биће служени Света архијерејска литургија и помен.

Манифестација ће бити заокружена празничним богослужењима на Цетињу и Лучинданском вечери „Митрополит Амфилохије: педагог, професор и теолог“, 31. октобра у крипти подгоричког Саборног храма.



Текст, фото: Борис Мусић

mitropolija.com